

MESLEK HASTALIKLARI ve KORUNMA İLKELERİ

Sağlık Sorunları

20.YY başında:

- Bulaşıcı hastalıklar
- Yetersiz su, gıda, konut koşulları
- Vakitsiz-erken ölümler, ortalama yaşam 40 yıl

21.YY başında:

- Bebeklerde doğumsal bozukluklar
- Çocuklarda-Genç erişkinlerde **kazalar**
- Orta yaşta kronik hastalıklar ve **mesleki hastalıklar, kanserler**
- İleri yaşta kalp-damar sistemi hastalıkları ve **kanserler**

Dünya Değişiyor...

Hastalıklar da!...

- Yalnızca hasta olmamak değil;

SAGLIĞI KORUMAK

- Onun da ötesinde

SAGLIĞI GELİŞTİRMEK

- ILO-WHO vb kuruluşların politikası...

İş Sağlığı (ILO-WHO, 1951)

- Bütün mesleklerde çalışanların
- Bedensel, Ruhsal, Sosyal iyilik hallerinin korunması, geliştirilmesi, en üst düzeyde sürdürülmesi
- İşin insana, çalışanın kendi işine uyumunun sağlanması

İş ve Sağlık İlişkisi

İki yönlü ilişki

Olumlu / Olumsuz etki

İŞ <-----> SAĞLIK

İşle İlişkili Sağlık Sorunları

- Meslek Hastalıkları
- İş Kazaları
- İşle İlgili Hastalıklar

MESLEK HASTALIKLARI

- **Meslek hastalıkları**, işyeri ortamında bulunan faktörlerin etkisi ile meydana gelen hastalıkların ortak adıdır
- Çalışma hayatında işin yürütüm koşulları yüzünden oluşan hastalıklara "**Meslek Hastalıkları**" adı verilir
- Zararlı bir etkenle bundan etkilenen insan vücudu arasında, çalışılan işe özgü **neden-sonuç, etki-tepki** ilişkisinin ortaya konabildiği hastalıklar grubu olarak tanımlanmaktadır

MESLEK HASTALIKLARI

- 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun 14.maddesinde "**Meslek hastalığı, sigortalının çalıştığı veya yaptığı işin niteliğinden dolayı tekrarlanan bir sebeple veya işin yürütüm şartları yüzünden uğradığı geçici veya sürekli hastalık, bedensel veya ruhsal özürlülük halleridir**" şeklinde tanımlanmaktadır

İş Kazaları ve Meslek Hastalıkları

- Toplum sağlığı sorunu---(TIBBİ)
- Sağlık sigortacılığının yükünü artırmakta---
(EKONOMİK, HUKUKİ)
- Çalışma yaşamını/kişiyi olumsuz etkilemekte---
(SOSYAL)

İşle İlgili Hastalıklar

❖ Doğrudan iş yerinden kaynaklanmasa bile, işyerindeki faktörlerden etkilenir, hastalığın seyri değişir

❖ Meslek hastalıkları ise: 'iş yerinden kaynaklanan ve işin seyri sırasında meydana gelen' hastalıklardır

- ✓ Koroner kalp yetmezliği
- ✓ HT arteriosklerosis
- ✓ KOAH
- ✓ Kronik karaciğer hastalığı
- ✓ DM
- ✓ Peptik ulser
- ✓ Kronik nefropati
- ✓ Kronik kan hastalıkları
- ✓ Romatolojik hastalıklar
- ✓ Psikiyatrik hastalıklar

Meslek Hastalığı / İşle İlgili Hastalık

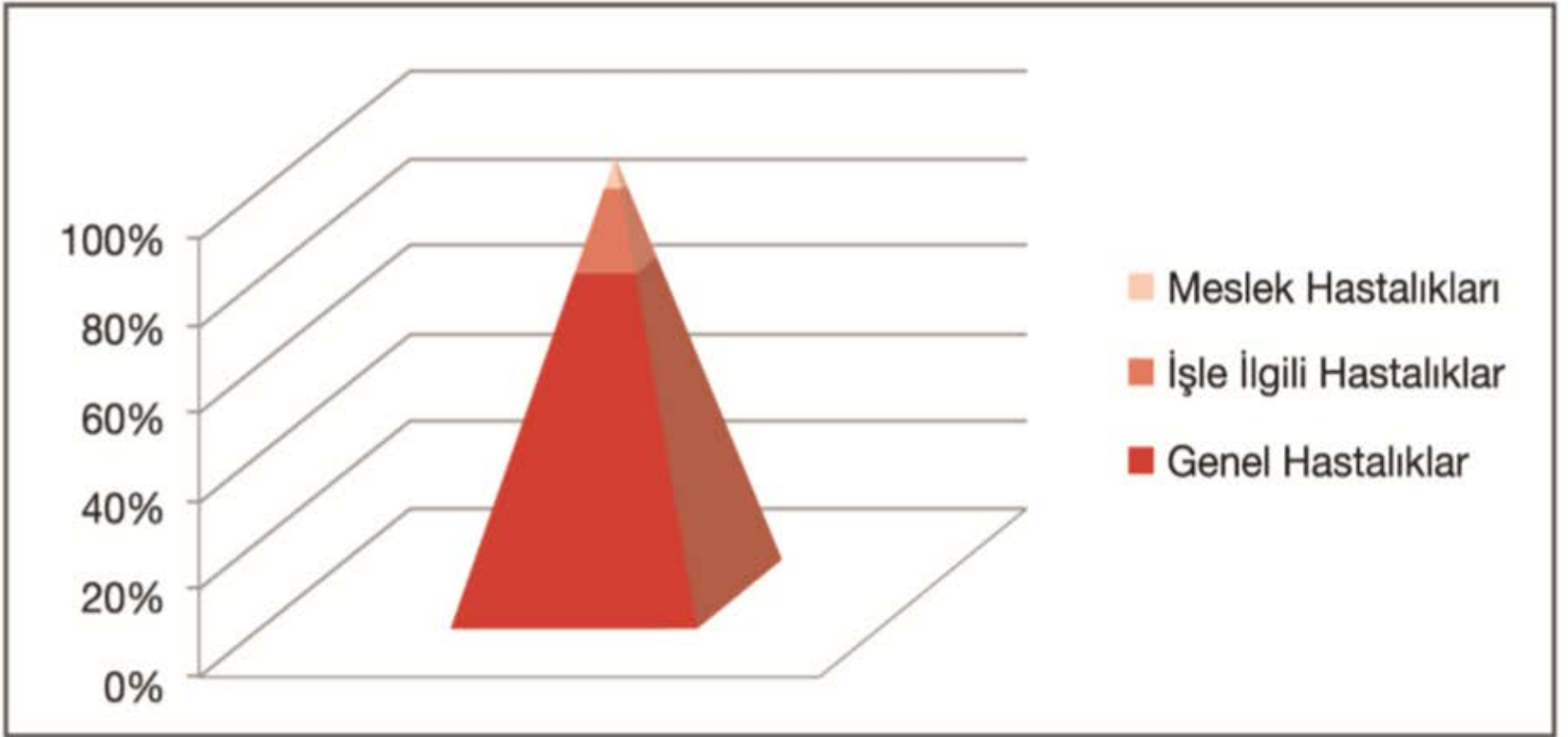
Meslek hastalığı

- İş yerinden kaynaklanan ve işin seyri sırasında meydana gelen hastalıklar
- Meslekle spesifik veya güçlü ilişki var
- Genellikle nedensel faktör tek

İşle ilgili hastalık

- İşyerinde birçok nedensel faktör var ve başka risk faktörleriyle birlikte rol oynuyorlar
- Etyoloji kompleks
- Doğrudan iş yerinden kaynaklanmasa bile, işyerindeki faktörlerden etkilenir, hastalığın seyri değişir

Çalışanlarda görülen hastalıklar

İK / MH Önlenebilir mi ???

- Meslek Hastalıkları-----%95
- İş Kazaları-----%95
- İşle İlgili Hastalıklar-----en az %50

Meslek Hastalıklarının Özellikleri

- Meslek hastalıkları tanılarının konulması için özgün örgütlenme ve düzenlemeler gereklidir
- Çünkü meslek hastalıkları, ancak bilinçli olarak arandıkları zaman bulunabilirler
- Meslek hastalıklarının, diğer hastalıklardan farklı, kendilerine özgü tanı ve tarama yöntemleri vardır

Meslek Hastalıklarının Özellikleri

- Meslek hastalıkları konusunda işveren ve çalışanların **bilgilendirilmesi** ve **duyarlılıklarının** sağlanması önemlidir
- Meslek hastalığı tanısı, o tanıyı alan çalışanın yakın çalışma arkadaşları için de **erken tanı** olanağı verir

Dünyada İK ve MH

Dünyada her yıl

- 270 milyon çalışan iş kazası,
- 160 milyon çalışan meslek hastalıklarına maruz kalıyor...
- Meslek hastalıkları ve iş kazaları nedeniyle hayatını kaybeden 2 milyon 200 bin işçi...
- 6 saniyede 1 Çalışan ÖLÜYOR !..

Türkiye'de İK ve MH (SGK, 2013)

- 191 389 İş Kazası
- 371 Meslek Hastalığı
- 1 360 Ölüm

İş Kazaları en çok Makine, Maden, Metal, İnşaat işlerinde (1/3)

Ölümler en çok inşaat işlerinde

- Günde 524 İş Kazası !...
- Günde yaklaşık 4 Ölüm !...

Sağlık Meslekleri (DSÖ)

- Hekim
- Hemşire
- Diş hekimi
- Sağlık memuru
- Ebe
- Eczacı
- Biyolog
- Diyetisyen
- Veteriner
- Ziraat mühendisi
- Tıp fizikçileri
- Sağlık mühendisleri
- Çevre sağlığı teknisyenleri
- Çocuk gelişimi uzmanları
- Sosyal hizmet görevlileri
- Sağlık eğitimcileri
- Fizyoterapistler
- Değişik dallarda çalışan teknisyenler
- Hastabakıcılar
- Hizmetliler
- İdari işler görevlileri
- Şoförler

Sağlık alışanları (ILO 5 grup)

I) Doktorlar: sağlık hizmeti sunumunda birinci derecede sorumlu kişiler

II) Diğer profesyonel meslekler: diş hekimi, eczacı, biyolog, psikolog, diyetisyen, fizyoterapist vb. yüksek eğitimsiler

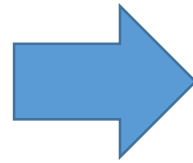
III) Hemşire, ebe ve sağlık memurları:

IV) Diğer sağlık elemanları: teknik elemanlar(radyoloji teknisyeni, ameliyathane ve anestezi teknisyeni, diş teknisyeni, odyoloji teknisyeni, EKG-EEG teknisyeni)

V) Diğer alışanlar: eğitim ve formasyonu bakımından sağlık personeli olmayan, ancak sağlık kuruluşlarında çalışan kişiler (Sekreter, memur, temizlikçi, şoför)

Hastane

- Geniş kapsamlı hizmet
- Çok farklı meslek grupları
- Eğitim
- Araştırma
- Altyapı çalışmaları

Karmaşık Üretim Sistemi

Genel riskler...

Birime özel riskler...

Hastane = İşyeri

Mevzuat

"Çok tehlikeli işyeri"

(Asfalt-Maden İşçisi ile aynı sınıf)

Sağlık Kuruluşlarında Ortam Faktörleri

Fizik Ergonomik	Kimyasal	Biyolojik	Psikososyal
Gürültü Vibrasyon Sıcak-soğuk Kaza (kesi, batma) Radyasyon Ayakta durma Ağırlık kaldırma	Solventler Anestezik ilaçlar Kanser ilaçları Antibiyotikler Metal, Hg Temizlik malzemesi	Enfeksiyon Tbc HBV HIV Solunum sistemi	Vardiya Gece çalışma Uzun süre çalışma Mesai saati kavramı Stres İş yükü Tükenmişlik Şiddet

İş Sağlığı ve Güvenliğinde Korunma Yöntemleri

- İşyerinde çalışanların sağlık ve güvenlik risklerinden korunmasında en etkin yöntem; **riskin kaynağında kontrol altına alınmasıdır**
- Mümkün olmadığı hallerde ortama yönelik farklı yöntemler devreye girmektedir
- Ancak bütün bu yöntemlerin etkili olmadığı hallerde **en son** korunma yöntemi olarak **kişisel koruyucu donanımların** kullanımı önerilmelidir

İş Sağlığı ve Güvenliğinde Korunma Yöntemleri

Korunma Yöntemleri Hiyerarşisi

- Tehlike kaynağında önlenir
- Tehlike kaynağında azaltılır
- Kişi tehlikeden uzaklaştırılır
- Tehlike kapalı ortama alınır
- Çalışanın maruziyeti azaltılır
- Kişisel korunma donanımları kullanılır

Meslek Hastalıklarından Korunma İlkeleri

- İşyerlerinde meslek hastalıklarına sebep olabilecek faktörleri her zaman tamamen ortadan kaldırmak mümkün değildir
- Bu sebeple, meslek hastalıklarından korunmak için bu faktörlerin insan sağlığı üzerindeki zararlı etkilerini en aza indirmek veya zararsız hale getirmek amacıyla işyerinde bir takım önlemlere başvurmak gerekir

Meslek Hastalıklarından Korunma İlkeleri

- Meslek hastalıklarından korunma ilkeleri başlıca üç bölümde incelenebilir:
 - Tıbbi korunma önlemleri
 - İşyerindeki çalışma çevresine ait korunma önlemleri
 - İşçiye ait korunma önlemleri

Tıbbi Korunma Önlemleri

- Birkaç safhadan meydana gelir:

- a) İşe Giriş Tıbbi Kontrolleri

- b) Periyodik Tıbbi Kontroller

- c) Eğitim

Tıbbi Korunma Önlemleri

İşe Giriş Tıbbi Kontrolleri

- İşe yeni alınan kişilerin, yapacağı işe fiziksel ve ruhsal olarak uygun olup olmadığının tespit edilmesi amacıyla yapılan tıbbi muayeneyi kapsar
- Yeni bir işe girerken alınan sağlık raporları buna örnektir

Tıbbi Korunma Önlemleri

- İşe giriş muayenesinde kişilerin anamnezleri alınmalı, özgeçmiş ve soy geçmişlerinde yapacakları işle uyumlu olmayan özellikler tespit edilmelidir
- Fizik muayenede denge, görme ve işitme işlevleri ayrıntılı olarak değerlendirilmelidir
- Laboratuvar muayenelerinde elektrokardiyografi, biyokimyasal tetkikler, odyometri testi yapılmalı ve akciğer grafisi çekilmelidir

Tıbbi Korunma Önlemleri

Periyodik Tıbbi Kontroller

- Bir işte çalışan kişilerin belirli aralıklarla tıbbi muayeneden geçirilerek, yaptıkları işten etkilenip etkilenmediklerinin tespit edilmesi amacıyla yapılan kontrolleri kapsar
- Periyodik tıbbi muayenelerin sonucunda tespit edilen bulgulara göre çalışanların tedavisi yapılmalı ve aynı işe devam edip edemeyeceği de doktor tarafından belirlenmelidir

Tıbbi Korunma Önlemleri

- Burada amaç, çalışanın hala işe uygun olup olmadığının belirlenmesi ve sağlığı bozulmuşsa bunun erkenden tespit edilip kişinin **erken tanı** olanaklarından yararlandırılmasıdır
- İşe giriş muayenelerinde olduğu gibi periyodik muayeneler de kişinin yaptığı iş dikkate alınarak yürütülmelidir

Tıbbi Korunma Önlemleri

Eğitim

- Sakıncalı alışma şartlarının tespit edilmesiyle, bu sakıncalı şartlardan korunma yolları bütün çalışanlara öğretilmelidir
- Ayrıca gerekli uyarılar yapılmalıdır

Tıbbi Korunma Önlemleri

- Sağlık eğitimi meslek hastalıklarının önlenmesinde işe giriş muayeneleri ve periyodik muayeneler kadar **etkili bir yöntemdir**
- Uygun tekniklerle verilecek sağlık eğitimi ile çalışanların meslek hastalıkları hakkındaki bilgisini arttırmak ve çalışanlar arasında güvenlik kültürünü yerleştirmek mümkündür

Çalışma Çevresine Ait Korunma Önlemleri

- İşyerlerinde sağlığa zararlı etkilerin büyük bir bölümü, işyeri havasına yayılan maddelerden ve işyerindeki fiziksel şartlardan ileri gelmektedir
- Bazen de zararlı maddelerle doğrudan doğruya elle temas söz konusudur
- İşyerindeki bu tehlikeler yok edilerek veya en aza indirilerek çalışma çevresi zararsız hale getirilebilir

Çalışma Çevresine Ait Korunma Önlemleri

Kullanılan Zararlı Maddenin Değiştirilmesi

- Kullanılan zararlı maddenin, zararsız veya daha az zararlı maddeler ile değiştirilmesidir

Çalışma Çevresine Ait Korunma Önlemleri

Kapalı Çalışma Yöntemi

- Zararlı maddenin değiştirilmesi olanağı bulunmayan durumlarda tehlikeli işlemlerin tamamen kapalı olarak yapılmasıyla zararsız hale getirilebilir

Çalışma Çevresine Ait Korunma Önlemleri

Ayırma

- Çalışma sırasında zararlı madde oluşumu görülen ya da sağlığa zararlı gürültü, ışın gibi fiziksel faktörlerin ortaya çıktığı iş çeşitlerinin ayrılması esasına dayanır
- Böylece hem işyeri çevresi temiz tutulmuş olur, hem de zararlı etkilerden dolayı daha az sayıda işçi etkilenir

Çalışma Çevresine Ait Korunma Önlemleri

Sürekli Temizlik ve Bakım

- İşyeri havasının zararsız halde bulundurulmasını sağlamak amacıyla tehlikeli olabilecek yere dökülen maddelerin hemen kaldırılması, işyeri temizliği meslek hastalıklarından korunma ile ilgili önlemlerden biridir
- İşyeri ortamına dağılmış tozlarda sürekli olarak temizlenmezse hava akımları ile yeniden işyeri ortamına dağılarak işyeri ortam havasını kirletir

Çalışma Çevresine Ait Korunma Önlemleri

Havalandırma

- İşyerine ve işin özelliğine göre düşünülmelidir
- İki çeşit havalandırma vardır:
 - ✓ Yerel havalandırma
 - ✓ Genel havalandırma

Çalışma Çevresine Ait Korunma Önlemleri

İşyeri Üretim ve Planlaması

- Uygunsuz, zararlı tesirler yaratacak hammadde ve atıkların meslek hastalıkları diğer hastalıklar yönünden araştırılarak işyerinin kuruluşu sırasında planlanması gerekir

Çalışma Çevresine Ait Korunma Önlemleri

İşyeri Ortam Analizleri

- Alınan tedbirlerin ne kadar etkili olduğunu tespit etmek amacıyla zaman zaman çeşitli analizlerin yapılmasına ihtiyaç duyulabilir
- Bu analizler sonucunda işyeri ortamının sağlığa elverişli olup olmayacağına karar verilir

İşçiye Ait Korunma Önlemleri

- İşyerindeki çalışma çevresine ait koruyucu önlemlerin yetersiz kaldığı veya imkânsız olduğu durumlarda en son olarak meslek hastalıklarının önlenmesi için kişisel korunma önlemlerine başvurulur
- İş kazalarından korunmada da önemli bir yer tutan kişisel korunma araçları mutlaka kullanılmalıdır

İşçiye Ait Korunma Önlemleri

- Kişisel korunma araçları iki ana başlık altında sıralanır:

- a) Solunum sisteminin korunması

- b) Vücudun korunması

İşçiye Ait Korunma Önlemleri

- **Kişisel koruyucu donanım**, çalışanı, yürütülen işten kaynaklanan, sağlık ve güvenliği etkileyen risklere karşı koruyan, çalışan tarafından giyilen, takılan veya tutulan, bu maksada uygun olarak tasarımı yapılmış tüm alet, araç, gereç ve cihazları ifade eder

İşçiye Ait Korunma Önlemleri

- Tüm kişisel koruyucu donanımlar tam koruma sağlamalıdır
- Kendisi ek risk oluşturmadan ilgili riski önlemeye olanak sağlamalıdır
- Kullananın ergonomik gereksinimlerine ve sağlık durumuna uygun olmalıdır

İşçiye Ait Korunma Önlemleri

- Gerekli ayarlamalar yapıldığında kullanana tam uymalıdır
- Kullanımı, bakım ve temizliği kolay ve pratik olmalıdır
- İstisnai ve özel şartlar harici amacına uygun kullanılmalıdır

İşçiye Ait Korunma Önlemleri

- Birden fazla riskin bulunduğu ve çalışanın bu risklere karşı aynı anda birden fazla kişisel koruyucu donanımı kullanmasını gerektiren durumlarda, bir arada kullanılmaya uygun olan ve bir arada kullanıldığında söz konusu risklere karşı koruyuculuğu etkilenmeyen kişisel koruyucu donanımlar seçilir

İşçiye Ait Korunma Önlemleri

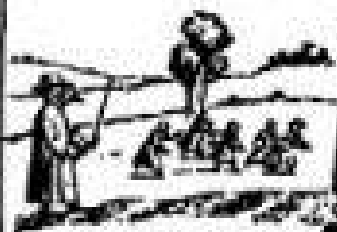
- Kişisel koruyucu donanımların kullanım şartları ve kullanılma süreleri; riskin derecesi, maruziyet sıklığı, çalışanın iş yaptığı yerin özellikleri ve kişisel koruyucu donanımın performansı dikkate alınarak belirlenir
- Tek kişi tarafından kullanılması esas olan kişisel koruyucu donanımların, mecburi hallerde birkaç kişi tarafından kullanılması halinde, bu kullanımdan dolayı sağlık ve hijyen problemi doğmaması için her türlü tedbir alınmalıdır

Der Doctor Schnabel von Rom

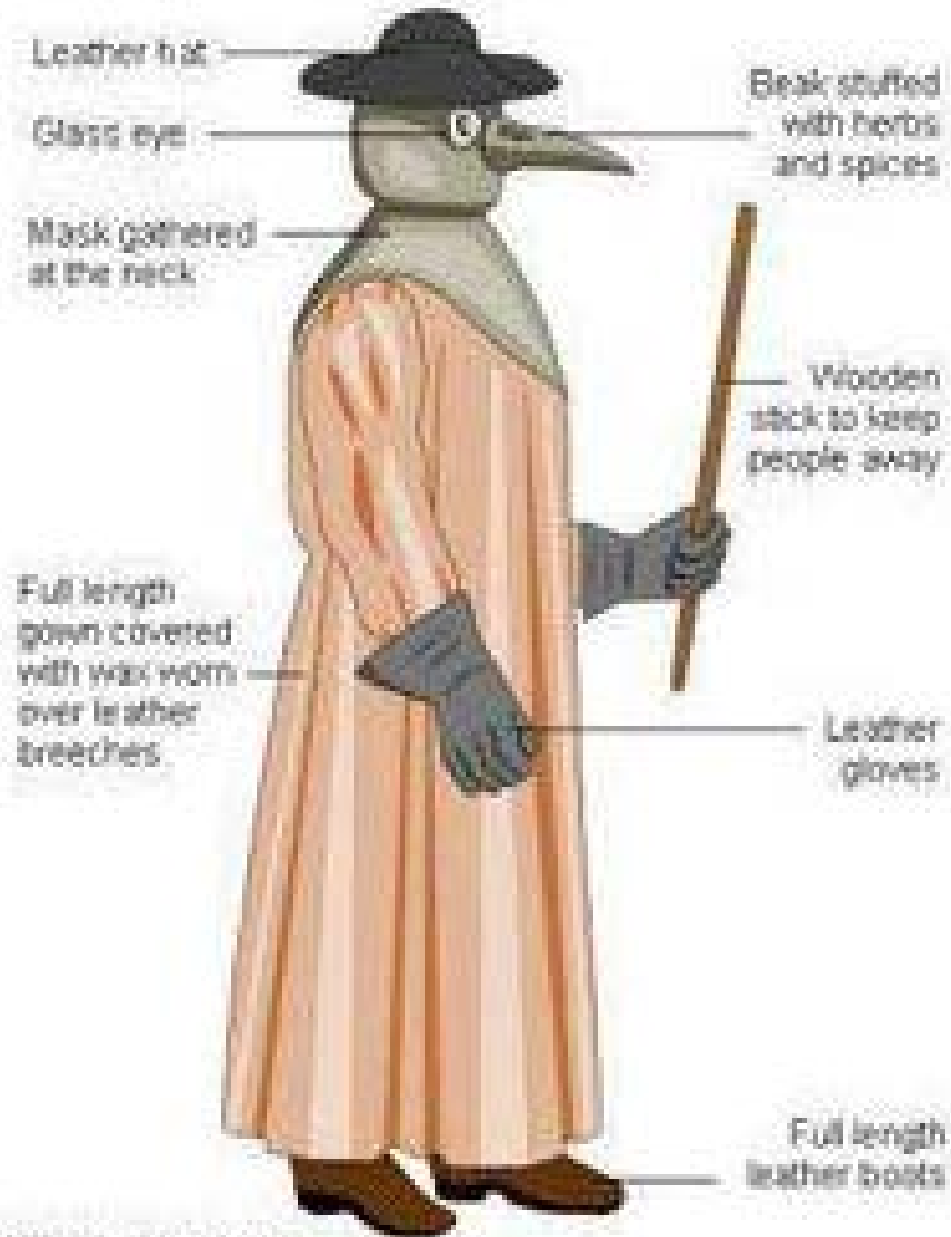

Als Creditus ab me fidel
 qui scribitur in libro sancto
 der Stadt de Contagion
 et exportieren Leben davon
 Ceterum fidei et an fides
 gleich mit der Corvus auf der Erde
 Als Creditus. aber nicht dort bei
 dem Romm regnet die Fides.

Was man d'berret sich w'ber
 für seine Regaliter fachen
 qui loquatur ab vobis et fiam
 und dicit per consilium
 Et mancher Credit d'raus ist
 bei der Stadt in f'herung
 Manquam h'it sine Hoff
 und accipit de gelato fuit

The Plague Doctor

Sonuç

- Tümüyle **önlenebilir** hastalıklar olan meslek hastalıklarından korunmada kullanılan yöntemler; etkenin kaynağında yok edilmesine yönelik önlemler, ortama yönelik önlemler ve son olarak kişisel korunma araçlarıdır
- Meslek hastalıklarının önlenmesinde **işveren ve çalışanların** sorumlulukları vardır

TEŞEKKÜRLER